

Τασούλα Καραϊσκάκη

Η τεχνητή νοημοσύνη πατάει γκάζι

Η συνήθεια παραφυλάει, συλλαμβάνει τις ανησυχίες μας και τις καθιστά λιγότερο βασανιστικές. Όπως είναι η ζωή σήμερα, έτσι θα είναι κι αύριο, φρονούμε. Όχι, θα είναι ασύλληπτα διαφορετική, απλώς δεν το σκεφτόμαστε φωλιασμένοι στη γνώριμη καθημερινότητα, προειδοποιεί το Our world in data, ιστότοπος παρουσίασης των πλέον πρόσφατων επιστημονικών δεδομένων γύρω από τα μεγαλύτερα παγκόσμια προβλήματα. Φτάνει, λέει, να διατρέξουμε, κοιτάζοντας πίσω, τις υποστιγμές της προόδου στη φράση του χρόνου, που μεταμόρφωσαν συθέμελα τον κόσμο.

Το ζήτημα εδώ δεν είναι η νομοτέλεια της εξέλιξης —οι κοινωνίες αλλάζουν ακατάπαυστα—, αλλά η επιτάχυνσή της. Διότι αν η αιωνιότητα των αγγέλων και των διαβόλων, των δικαίων και των κολασμένων έχει εκτοπιστεί εδώ και δεκαετίες από τη λατρεία των ταχύτατων αλλαγών, αυτές σήμερα συμβαίνουν με ρυθμούς εκθετικούς. Όλο και πιο γοργά. Όλο και συμπυκνώνονται οι τεχνολογικές επαναστάσεις στη γραμμή της ιστορίας.

Περί τα 2,4 εκατομμύρια χρόνια χωρίζουν τη χρήση πέτρινων εργαλείων (πριν από 3,4 εκατ. χρόνια) από την ελεγχόμενη χρήση της φωτιάς για το μαγείρεμα· 140.000 χρόνια την επιινόηση του κρεβατιού (πριν από 200.000 χρόνια) από εκείνη του τόξου· 30.000 χρόνια την εμφάνιση του πρώτου μουσικού οργάνου (αυλού) από εκείνη της γεωργίας· 1.000 χρόνια την ανακάλυψη του τροχού και της γραφής από εκείνη του γυαλιού· 260 χρόνια την εφεύρεση της τυπογραφίας από εκείνη της ατμομηχανής· 110 χρόνια τη χρήση του πρώτου μικροσκοπίου από εκείνη του πρώτου εμβολίου. Μετά το 1800 η χρονική διαδοχή των τεχνολογικών θαυμάτων πυκνώνει· φωτογραφία, τηλέγραφος, τηλέφωνο, ηλεκτρισμός, αυτοκίνητο, ραδιόφωνο, αεροπλάνο, συνθετικά λιπάσματα, τηλεόραση, πενικιλίνη, ατομική βόμβα, κομπιούτερ, διπλή έλικα του DNA, άνθρωπος στη Σελήνη, παγκόσμιος ιστός, πρώτος διεθνής διαστημικός σταθμός, έξυπνο κινητό αφής, τεχνητή νοημοσύνη παντού, ευρεία χρήση εμβολίων mRNA...

Οι άνθρωποι στον Μεσαίωνα ούτε διανοούνταν την ευκολία του ηλεκτρικού φωτός και οι παππούδες μας έναν κόσμο διασυνδεδεμένο, εν μέρει εικονικό, με εργαζομένους απογυμνωμένους από τον χώρο, όχι σε γραφεία, αλλά σε εναλλασσόμενες διαδικτυακές πλατφόρμες, και τεχνολογικούς κολοσσούς να δημιουργούν και να ελέγχουν πραγματικότητες. Τι θα φέρει το αύριο; Πυρηνική σύντηξη για την παραγωγή ενέργειας, 3D εικονικές εμπειρίες, τηλεδικαιοσύνη, τηλεθεραπείες, εξατομικευμένα σχολικά μενού, χρήση άβαταρ σε δυσάρεστες εργασίες ή ανεπιθύμητες συναντήσεις, αισθητήρες παντού, να ανιχνεύουν το κάθε πιθανό κακό... Μοχλός πίσω από κάθε καινοτομία η τεχνητή νοημοσύνη. Αυτή μεταμορφώνει ριζικά τον κόσμο, είναι ο απόλυτος επιταχυντής των εξελίξεων και μαζί ο πάροχος τεράστιας δύναμης σε όσους την ελέγχουν. Στη σημερινή εποχή των εκθετικών αλλαγών, της οξείας ρευστότητας και πολυπλοκότητας, με τις αλληλένδετες κρίσεις, τις εκρηκτικές διακινδυνεύσεις και τις ασύμμετρες απειλές, το ποιες τεχνολογίες ελέγχονται από ποιον αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα πολιτικά ζητήματα.

Η τεχνολογία γίνεται όλο και πιο ισχυρή και απρόβλεπτη· παλαιότερα η πρόοδος ήταν προβλέψιμη, γραμμική. Μια σειρά από προηγμένα chatbot γράφουν βιβλία, σενάρια για ταινίες, άρθρα, πανεπιστημιακές εργασίες (μήπως απαλλάσσοντας τους φοιτητές από το να μαθαίνουν, να ερευνούν, να σκέφτονται, να γράφουν;), συνθέτουν εικόνες, βίντεο, μουσικές μέσα από λέξεις. Προσφέρουν υπηρεσίες δημοσιογράφου, κειμενογράφου,

δικηγόρου, χρηματοοικονομικού αναλυτή, πράκτορα εξυπηρέτησης πελατών, μηχανικού λογισμικού, παραγωγού ψηφιακού περιεχομένου, γραφίστα, δασκάλου, λογιστή – άραγε θα κάνουν τους υπαλλήλους πιο αποτελεσματικούς ή θα τους αντικαταστήσουν; Και βέβαια, αν είναι σε κακόβουλα χέρια, μπορούν να υποκλέψουν πληροφορίες, να λογοκλέψουν, να εξαπατήσουν, να συσκοτίσουν, να παραπληροφορήσουν, να εξεγείρουν. Οι τεχνολογικές εξελίξεις τρέχουν γρηγορότερα από τα ρυθμιστικά πλαίσια. Όσο οι κοινωνίες ζουν εν αναμονή μέσα σε εκείνο που δεν ήρθε ακόμη, όσο φρிகιούν μπροστά στο ενδεχόμενο ενός οργουελικού ελέγχου της τεχνολογίας από ολοκληρωτικά καθεστώτα, στη δυστοπία μιας αυτονόμησης των μηχανών, αυτές, με ποικίλους τρόπους, είναι εδώ και αλλάζουν ταχύτατα τα πάντα. Μια σκέψη που ίσως δρα προφυλακτικά προς τις αρνητικές διακλαδώσεις πίσω απ' όλες τις τεχνολογίες.

Η ταχύτητα φέρνει ίλιγγο, ακραία αισθήματα ευδαιμονίας αλλά και ναυτία· αυτή θεραπεύεται. Δύσκολη είναι η προσγείωση του νομίσματος, κάθε φορά στη θετική όψη.

[Πηγή: Εφημερίδα Καθημερινή, 26.02.2023](#)

